

BONCTANI DEMONSTRÁCIÓS KÉSZÍTMÉNYEK KONZERVÁLÁSA KARBAMID-FORMALDEHID MŰGYANTA SEGÍTSÉGÉVEL

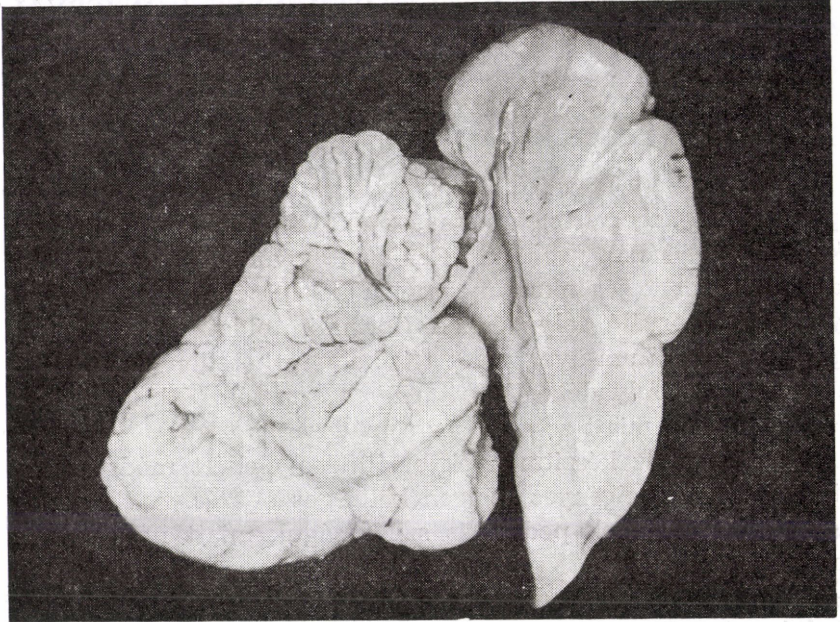
VÁGÁS ENDRE

A bonctani gyakorlatok során gyakran élénk a szépen sikerült preparátumok megőrzésének, eltevésének lehetőségével. A preparátumok konzerválásának azonban jelenleg úgyszólván csak a folyadékos módja áll rendelkezésünkre, melynél a készítményeket üvegedénybe helyezve, konzerváló folyadékban (formalin oldatban) tesszük el. A megfelelő preparátum-üveg választék beszerezhetetlensége következtében; valamint a folyadékos készítmények szemléltetési, kezelési és tárolási nehézségei miatt azonban ez a módszer is csak korlátozottan alkalmazható. Száraz készítmények előállítása Gellért módszere szerint körülményes, anyagigényes és igen költséges eljárás. A Kubik és Novak-féle preparátumok pedig kis szilárdságuk miatt nem alkalmasak demonstrációs célokra.

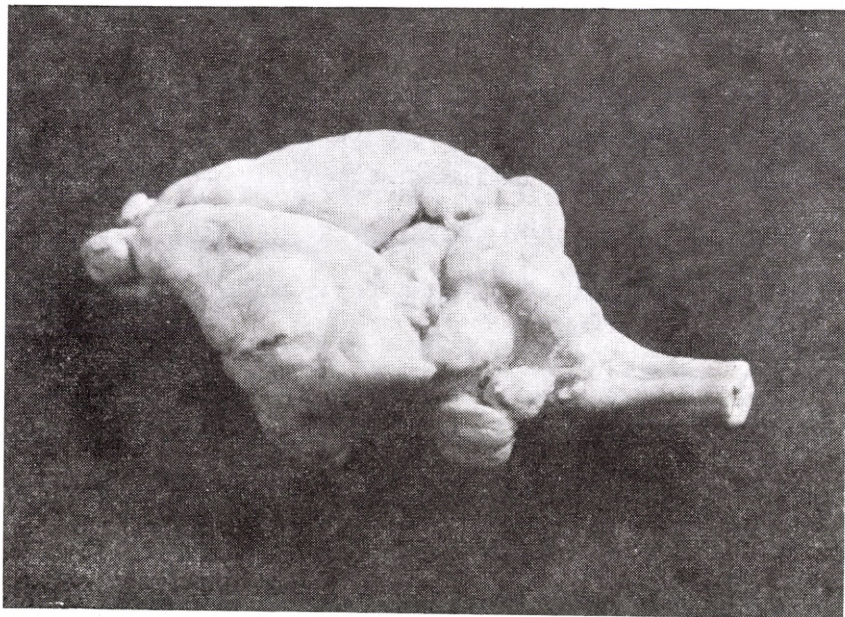
Miután a szakirodalomban céljainknak megfelelő egyszerű eszközökkel is megvalósítható konzerváló eljárás nem ismeretes, a hazai gyártmányú karbamid-formaldehid műgyantával (ipari nevén: Lignocoll) végeztem kísérleteket száraz preparátumok készítése vonalán. A kísérletek minimális anyagrafordítást igénylő, egyszerű eszközökkel is elvégezhető konzerváló módszerhez vezettek. Az új eljárás emellett a főiskolai (egyetemi) oktatás tudományos színvonalának megfelelő nagy mechanikai szilárdsággal rendelkező preparátumok készítését teszi lehetővé.

Az eljárás menete a következő:

1. A formalinban rögzített szerveket lignocoll és formalin 1:1, 3:1, 6:1 arányú keverékeivel itatom át. Az átítatás a preparátum terjedelmétől függően napokat, vagy heteket vesz igénybe. Az átítatás higitatlan lignocoll műgyantában fejeződik be.

Emberi nyúltagy és kisagy mediális metszete (szárzékészítmény)

Nyúl agyának száraz készítménye

2. Az átitatott készítményről a műgyanta feleslegét lefolytatva a preparátum 5 százalékos sósav oldatba kerül. A sósav hatására a műgyanta a szövetek belsejében megszilárdul. A megszilárdulási folyamat 6—24 óra alatt megy végbe.

3. A szilárd készítmény szárítás után belakkozható és a szemléltetési céljának megfelelően szabadon, vagy állványra szerelve tárolható.

Az eljárás a korábbi módszerektől eltérően nem igényel vízelvonást és az átitató anyag a régebben alkalmazott paraffinnal, glicerinnel szemben szilárd, kőkemény, szinte törhetetlen készítmény előállítását teszi lehetővé. Az eljárás valamennyi segédanyaga könnyen beszerezhető és a preparátumok az általános iskolák szertáraiban is elkészíthetők.

I R O D A L O M

Gellért, A., Bacsich, P.: *J. Anat.* 1936. 71. 1.

Jnke, G., Csanády, Gy.: *Acta Morphologica.* 1955. 7. 237—8.

Kubik, S.: *Anat. Anz.* 1957. 104. 15—17.

Novak, H. F.: *Path. Polska,* 1958. 9. 21—28.

Vágás, E., Csanády, Gy.: *Mikroskopia* 1958. 13, 113—4.

Vágás, E., Csanády, Gy., Maác, G. J.: *Z. med. Labortechnik.* 1961. 2. 303—314.